

2/8/2019

Kangasalan kaupunginhallitus
PL 50
36201 Kangasala

Vastaus Kangasalan kaupunginhallituksen esitykseen Kangasala-Pälkäneen yhteistoiminta-alueen kiireellisen hoidon ja päivystyksen järjestämisestä TAYS ensiapu Acutassa

Kiitämme esityksestänne, joka sisälsi perusteita Kangasalan ja Pälkäneen kiireellisen päivystyshoidon siirtämisestä Tays Valkeakoskelta Tays Keskussairaalan Acutaan. Yhteinen tavoitteemme on että alueen asukkaat saavat parasta mahdollista hoitoa. Päivystyskäyntejä alueeltanne Valkeakosken päivystyksessä on vuosittain n. 3000.

Acutan tilat olivat vuonna 2015 yhtenä perusteena sille, että Kangasalan ja Pälkäneen päivystyspotilaat on hoidettu Tays Valkeakosken päivystyksessä. Esityksessänne toteatte että lastenpäivystyksen myötä tilaa uudelle potilasryhmälle pitäisi olla. Lisäksi Tays Valkeakosken päivystyksen tutkimusmahdollisuuksien laajuus ja lääkäritilanne, kulkeminen Valkeakoskelle ja joidenkin potilaiden kohdalla tapahtunut siirtyminen tutkimusten jälkeen edelleen Acutaan, tulevat esiin suurimpina kysymyksinä Tays Valkeakosken päivystyksen kohdalla.

Alla esitämme perustelut sille, miksi ainakin toistaiseksi nykyistä potilasohjausta on syytä jatkaa. Lopussa esitämme mahdollisen kompromissiratkaisun niin, että päivystyksen tilannetta arvioidaan uudelleen sovittavana ajankohtana. Liikenneväylien kuntoon Kangasalan ja Tays Keskussairaalan välillä emme ota kantaa.

Acutan tilat

Vuoden 2015 arviossa Acutan tilakysymys oli yksi merkittävä syy potilaiden ohjaukselle Valkeakosken päivystykseen Acutan sijasta. Erityisesti päivystyspotilaiden vuodepaikoista on ollut potilashoitoa vaikeuttava pula Acutassa. Acutan käyntimäärät ovat vuosina 2015–2017 nousseet vuositasolla noin 2 %. Vuoden 2018 potilasmäärät saavuttivat vihdoinkin tasaisen vaiheen, eikä lisäkasvua enää viime vuonna tullut. Lastenpäivystykseen siirtyi syyskuussa 2018 vain nk. konservatiiviset lapsipotilaat – käytännössä ainoastaan aulapotilaina aiemmin olleet lapset. Vatsakipuiset ja lastenpsykiatriset lapset, jotka joskus oireistaan johtuen tarvitsevat Acutan vuodepaikkaa, siirtyvät lastenpäivystykseen vasta kun lasten ja nuorten sairaala avautuu. Tämä tapahtuu vuoden 2020 alusta. Vamman tai tapaturman vuoksi päivystyksellistä apua tarvitsevat lapsipotilaat jäävät jatkossakin Acutaan. Lasten päivystykseen siirtyneet lapset ovat olleet pääosin niitä, jotka eivät ole tarvinneet vuodepaikkoja. Lasten päivystykseen siirtyneiden lapsipotilaiden määrä suhteutettuna kaikkien potilasryhmien kasvuun vuodesta 2015 alkaen on ollut lukumäärältään vähäisempi. Vuosina 2017–2018 suurena ongelmana on lisäksi ollut monin paikoin ruuhkautuva jatkohoitopaikkatilanne Pirkanmaan terveyskeskuksissa. Päivystyksen hoitoryhmien vuodepaikat ovat olleet jatkuvasti ylikuormittuneita. Hoitoryhmäkuormitus ei ole lainkaan helpottanut

2/8/2019

vuoden 2015 tilanteesta. Jatkuva tilanahtaus puoltaa nykyisen potilasohjauksen jatkamista.

Lääkäritilanne

Päivystävistä lääkäreistä on valtakunnallinen pula. Lääkäriiiton valtakunnallisen selvityksen mukaan vuonna 2002 76 % terveyskeskuslääkäreistä osallistui säännöllisesti päivystystyöhön. Vuonna 2017 enää 31 % terveyskeskuslääkäreistä osallistui päivystykseen. Tilanne Pirkanmaalla ei ole lainkaan parempi, päinvastoin. Acutassa päivystävien lääkäreiden lääkärikohtainen työ määrä on selkeästi suurempi kuin Tays Valkeakosken päivystyksessä. Valkeakosken terveyskeskuslääkärit osallistuvat kuitenkin päiväaikaiseen päivystyspotilaiden hoitoon, mikä vastaavasti vähentää Tays Valkeakosken työ määrää. Acutaan terveyskeskuslääkäreitä ei ole lukuisista neuvotteluista huolimatta saatu päivystämään. Syyskuussa 2018 Tays Valkeakosken päivystyksen lääkäriresurssiin on lisätty jokaiselle viikonpäivälle iltavuoroon klo16–00 kolmas lääkäri (viikonloppuisin lääkäreitä on neljä). Yöaikaan klo 00-08 välillä, kaikkina viikonpäivinä, päivystää yksi lääkäri. Lisäksi sisätautien erikoislääkäri toimii takapäivystäjänä Tays Valkeakoskella. Muiden erikoisalojen päivystäjät ovat konsultoitavissa puhelimitse 24/7 aivan samoin edellytyksin kuin Acutassakin. Potilaiden läpimenoajat ovat Tays Valkeakoskella lyhyet verrattuna valtakunnalliseen tasoon. Useimpina päivinä, potilaan ajoaikakin huomioiden, hän on kotiovelta lähdistään ja sinne palatessaan nopeammin hoidettu kuin mitä Acutan keskimäärin vielä yli 3 tunnin läpimenoaika on. Lääkärit ovat usein samoja päivystäjiä näissä kahdessa yksikössä, joten sekään ei puolla siirtymistä Acutaan. Acutassa on laajemmat erikoisalaosaamisen, päivystyksellisen leikkaustoiminnan tai vaativan kuvantamisen resurssit päivystysaikaan kuin Tays Valkeakoskella. Tällaisten resurssien välittömässä tarpeessa olevat potilaat ohjautuvat yleensä suoraan Acutaan, niin nyt kuin ennenkin. Potilaan tarvitseman tutkimisen ja hoidon tarve arvioidaan hälytyskeskuksen ja ensihoidon yhteistyönä. Yhteenvetona voi todeta, että lääkäriresursointi ja päivystyspotilaiden läpimenoajat puoltavat nykyisen potilasohjauksen jatkamista.

Tays Valkeakosken päivystyksen toiminta ja puitteet

Tays Valkeakoskella kuvantaminen tavanomaisten röntgentutkimusten ja tietokonetomografian suhteen onnistuu ympäri vuorokauden ja lähes aina jonottamatta. Muita päivystyksellisiä tutkimuksia tarvitaan äärimmäisen harvoin. Acutassa 2018 tehdyn auditoinnin sekä uudistamisohjelman yhteydessä tehdyn simuloinnin perusteella röntgen- ja tietokonetomografiakuvaukset ruuhkautuvat Acutassa ajoittain pullonkaulaksi asti ja hidastavat läpimenoaika. Tays Valkeakoskella kuvauskapasiteetti riittää hyvin päivystyksellisen tarpeeseen ja päivystävä radiologi lausuu kuvat yhtä nopeasti kuin Acutassakin. Laboratoriopalvelut ovat lähes samat kuin Acutassa. Yöaikaan Tays Valkeakosken laboratoriotutkimukset toteutetaan ns. vierianalytiikalla, ja se kattaa harvoja poikkeuksia lukuun ottamatta kaikki yöaikaiset päivystykselliset tarpeet.

2/8/2019

Tays Valkeakosken päivystyksen yhteydessä oleva sydänvalvonta on täysin ajantasaisin vaatimuksin varusteltu ja sopii sydän- ja keuhkosairaiden potilaiden tai muiden monitorointia tarvitsevien potilaiden hoitoon. Päivystyksen varustelu ja olosuhteet puoltavat nykyisen potilasohjauksen jatkamista.

Ensihoito

Syksyllä 2018 ensihoidon kiireelliset ambulanssitehtävät ohjattiin aiemmasta poiketen Kangasalta ja Pälkäneeltä suoraan Acutaan. Tämän ohjeistuksen jälkeen suoraan Acutaan on suuntautunut noin 2-3 ensihoitotehtävää päivässä enemmän kuin aikaisemmin. Aiemminkin suuret vammat tai muut kriittiset hätätilanteet tulivat Acutaan. Uusitulla ohjeistuksella myös hieman vähemmän kriittiset, mutta kiireelliset tapaukset ohjataan Tays Valkeakosken sijaan Acutaan. Päätöstä puoltaa ensihoidon alueellinen kattavuus ja joidenkin potilaiden kahdenkertaisen kuljetuksen välttäminen (ensin Valkeakoskelle, sitten kuitenkin Acutaan). Päivystykseen omin avuin tulevilla potilailla valtaosalla ongelma saadaan hoidetuksi Tays Valkeakosken päivystyksessä. Lääkäritilanteen hetkittäinen riittämättömyys ennen syyskuun 2018 uuden lisävuoron perustamista, ennen terveyskeskuslääkäreiden työnjaon uudistamista päivystyksessä ja lääkäritilanteen kuormituksen tasaantumista olivat yksi peruste ensihoidon ohjaukselle viime syksynä. Lääkäritilanteen ja – kuormituksen korjaannuttua, Akaan, Vesilahden ja Lempäälän vastaava ensihoidon ohjaus suoraan Acutaan purettiin. Näiltä alueilta myös vaativat kuljetukset ohjautuvat Tays Valkeakosken päivystykseen entiseen tapaan. Mutta edelleen, kuten jo vuosien ajan, vaikeasti loukkaantuneet monivammat, neurokirurgiset tai esim. liuotushoitoa vaativat neurologiset potilaat ohjautuvat oireensa ja hälytysohjeen perusteella Acutaan koko Pirkanmaan alueelta. Tulevaisuuden näkymät ensihoidon ja päivystyksen yhteistyössä tähtäävät entistä dynaamisempaan potilasohjaukseen. Painetta on ajoittain, mutta arvion mukaan lisääntyvästi, siirtää entistä enemmän kuljetuksia kohden Tays Valkeakoskea Acutan ruuhkautuessa. Ensihoidon ja päivystyksen yhteistyö ja kehittäminen on jatkossa yksi tärkeistä kehityskohteistamme.

Ensihoidon ohjaus on tällä hetkellä asianmukainen, joskin Tays Valkeakosken päivystyksellä on valmius hoitaa myös entisen ohjauksen mukaan Kangasalan ambulanssipotilaita.

Potilaskokemus

Potilaspalautteet Kangasalta ja Pälkäneeltä Tays Valkeakoskelle päivystykseen tulevilta potilailta ovat olleet pääosin positiivisia. Tays Valkeakosken osaava ja motivoitunut henkilökunta, hyvin resursoitu lääkäritilanne ja riittävät päivystysajan tutkimusmahdollisuudet näkyvät potilaille joustavana, nopeana ja asiantuntevana palveluna. Potilaskokemuksen arvion tueksi keräämme erikseen kevään 2019 aikana kahden viikon ajan palautetta Kangasala-Pälkäneen yhteistoiminta-alueen potilailta ja toimitamme tästä koosteen Kangasalan kaupungin hallituksen tiedoksi. Potilaskokemus puoltaa nykyisen potilasohjauksen jatkamista.

2/8/2019

Ehdotamme Kangasala-Pälkäneen yhteistoiminta-alueen esityksen vuoksi seuraavaa:

- 1) Vuoden 2020 alusta Kangasala-Pälkäneen alueen alle 16-vuotiaat lapset siirtyvät lastenpäivystyksen potilaiksi, uuden lasten- ja nuortensairaalan avauduttua. Tuolloin työnjaollisesti kaikki muut kuin vamman tai tapaturman vuoksi päivystyksellisesti hoidettavat lapset siirtyvät kokonaisuudessaan lastenpäivystykseen. Vuonna 2018 lapsipotilaiden käyntejä oli Kangasalta 594 ja Pälkäneeltä 167. Suunnitelmasta on keskusteltu PSHP:n Toimialueen 4 johdon sekä lastentautien vastuualueen johdon kanssa, heidänkin näkemyksensä mukaan tällainen päivystyspotilaiden lisäys on mahdollinen lastentautien päivystykseen vuoden 2020 alusta lukien. Tämän ajankohdan jälkeenkin, tarjoamme kaikille päivystyshoitoa vaativille potilaille laadukasta hoitoa myös Tays Valkeakosken päivystyksessä, iästä riippumatta.
- 2) Muu potilasohjaus pidetään toistaiseksi ennallaan. Ensihoito kuljettaa yhteistoiminta-alueen potilaat Acutaan, mutta omin avuin hoitoon hakeutuvat ohjautuvat Valkeakoskelle. Asiaa arvioidaan yhteistyökokouksessa uudestaan 2021/2022. Acutan uudistamisohjelman suunnitelmien eteneminen ja Acutan päivystysprosessin sujuminen ja alueellinen valmius arvioidaan tuolloin uudestaan.

Tays Valkeakosken päivystyksen toimintaan on merkittävästi panostettu vuoden 2018 aikana, jotta yliopistosairaalan ympärivuorokautisen päivystyksen edellytykset täyttyvät. Toimintamme täyttää hyvin nämä kriteerit vuonna 2019. Tällä hetkellä pystymme tarjoamaan Kangasala-Pälkäneen yhteistoiminta-alueen potilaille oikea-aikaista ja asiantuntevaa päivystyksellistä sairaanhoitoa parhaiten Tays Valkeakosken yhteispäivystyksessä. Päätöksen tueksi olette lämpimästi tervetulleita tutustumaan Tays Valkeakosken yhteispäivystykseen erikseen sovittuna päivänä.

Pirkanmaan sairaanhoitopiirin puolesta

Sally Järvelä
toimialuejohtaja
toimialue 7

Kari-Matti Hiltunen
johtajaylilääkäri